

راه حضرت اندس هاپونی حامی و مجری و نگره بان باشند چه چوه من الوجوه خبانت با اساس سلطنت ایشان نکند و حدود و حقوق پادشاه متبوع عادل خودمان را موافق قانون اساسی محفوظ و محترم بدایم و هر گاه مخالفت این عهد و قسم را بکنیم نزد خدا و رسول مسئول باشیم.

۱۷ ذوالقعدة

رئیس - جناب نظام السلطنة - سهت رئیس -
الوزرائی و وزیر مالیه معرفی میشون و رفوایی وزیرا
را معرفی می نمایند.
رئیس الوزراء - جناب آصف الدوله
وزیر داخله.

شاهزاده ظفر السلطنة وزیر جنگ
قائم مقام وزیر تجارت
مخیر الدوله وزیر امور خارجه
صنیع الدوله وزیر علوم و فوائدهامه
مخیر السلطنة وزیر عدلیه
از طرف وکلا و عموم ناظرین تبریک گفته شد.

حاجی محمد اسمعیل آقا - عموم ملت که در این چند روزه زحمت کشیده اند و کمال تشکر را از زحمات آنها داریم خویست اجازه داده شود بروند با کمال اطمینان فردا دکان و بازار را باز کرده مشغول کسب و کار خود باشند.

صدیق حضرت - ملت استعدا میکنند آن شروطی که کشده خوانده شود (در این موقع شروطی یکی گفته شد)

اول تمجید سمدالدوله
دوم مجازات اشراکه شرارت کرده اند.
سوم همین قسم و تمهیدی که شده.
چهارم استقرار دوست نگر سرباز برای مجلس که در تحت حکم مجلس باشد.

پنجم اینکه تمام ادارات قشون از قزاق خانه و کشیک خانه و غیره در تحت ریاست وزارت جنگ باشد.

ششم امیر بهادر جنگ فقط در امورات شلیک خانه مداخله داشته باشد و سوارهایش باید در تحت مهر و ادارات وزارت جنگ باشند و هفت دیگر نداشته باشد.

آقامیرزا سیدعلینقی - خوب است المکراف از طرف مجلس و وزارت داخله بولایات بشود که آورده شوند.

وزیر عدلیه - لازم است يك عرض بکنم و آن اینست که این فتنه که شده از سوء تدبیر بعضی جهال بوده و بدون جهت پای دولت را داخل کردند لذا سوء ظنی برای ملت رخ داد که شاید از طرف دولت باشد و بطوریکه باید ملت هم حفظ حقوق خود را کردند و استاد کی نمودند و بنده هم بجهت نگر میگردم واسطه در کار بودیم باندازه که قوه داشتیم خدمت کردیم ولی ملت از بعضی دجل کسبوه ظن حاصل کرده است گمان من این است که اکثر کمال مرهمی راه داشته و واضح مشفق بوده اند تفهیم نداشته و ندارند

آقا سید عبدالقادر مجتهد - باید زحمتان این وزراء را که در این ایام خیلی زحمت کشیدند خصوصاً جناب مضر السلطنة که بیشتر واسطه در این کار بودند و همچنین جناب قائم مقام و جناب وزیر مالیه رئیس الوزراء که العنق خیلی آدم پسته دانا و کافی هستند و جناب وزیر داخله که از روزی که داخل کار شده اند جز خیر خواهی از ایشان دیده نشده بدانیم و از تمام متشکر باشیم و در حقیقت کابینه باین صحیحی دیده نشده ولی عرض میکنم که شماره ۱ بخدا نگذارید که چند نفر مردمان هواپرست دور سلطان را بگیرند و اسباب زحمت و خسارت برای رعیت بیچاره فراهم کنند آخر سلطان رعیت میخواهد رعیت سلطان میخواهد امید داریم که بعدها از حسن تدبیر این وزراء کمال اتحاد و اتفاق بین دولت و ملت پیدا شود و سلطان رأفت خود را متوجه و معطف بجانب رعایای خود بنماید و دیگر اینگونه اتفاقات سوء رخ ندهد.

رئیس - سایر وزراء را نفرمودید خصوصاً صنیع الدوله که معلوم است خیلی زحمت برای مجلس و ملت کشیده اند همین طور شاهزاده وزیر جنگ که سالها است با کمال میل و درستی بدولت و ملت خدمت میکنند و واسطه در کار بودند و همچنین جناب مشیر الدوله که حسن گفتایشان معلوم است.

آقا سید حسن قنقی زاده - ما در این دقیقه و امشب تشکر میکنیم از اینکه پرده را که در روز یکشنبه قبل بالا رفته بود حالا از آن مرتبه پائین میاید و در واقع يك پرده وحشتناک تاریخی بود و کمال اهداداری را از ملت نجیب عزیز خود داشته و داریم روزیکه اکثر و کلادر کمیسیونها حاضر بودند يك مرتبه صدای شلیک بلند شد در صورتیکه هیچ اسلحه و اشخاص در اینجا حاضر نبود و درها از این حرکات وحشیانه بسته شد الحمد لله که دیدیم با این حال ملت با کمال جدوجهد در حفظ حقوق خود حاضر شد و نگذاشت که حقوق خدا داد آنها باین حرکات از بین برود اما حالا داغ میکنیم آیز مردم را باین قوه که ملت نمودند بتمام اهل عالم معلوم داشت که ملت ایران از ملل متمدنه است و مایه چیزی را که پیشتر فرموده بود فراموش کرده بودیم و آن قوه جماعت است که فرموده یدالله مع الجماعه و الحمد لله دیدیم که اتفاق ملت نازل بشمام عالم انداخت و حالا بملت یاد آوری می نمایم که تا یک سال قبل فردا فرد چنین قوت و قدرت نداشتند و گرفتار ظلم و استبداد بودند لیکن از آنوقت که دست بدست هم دادند و اتفاق کردند حقوق خود را گرفتند و امید داریم که این اتفاق و اتحاد تامل و حضرت حجه مجل الله فرجه باقی بماند.

حاجی میرزا آقا مجاهد - الحمد لله الذی هدانا لهذا و ما كنا لنهتدی لولا ان هدانا الله امروز مفتخریم که رسیدیم بقامی که در پیش مانع بودند ما را از رسیدن بآن و من تصدیقت میکنم شما وزراء را که کابینه دولت هستید از اینکه بسنجید سوء خود را برای کارهای خود مثلاً شخصی که قوه بر داشتن بیخ من چیزی دادند

بر داشتن پنجاه من برای او غیر ممکن است و مرض میکنم که نگاه کنید يك طرف مجلس که جمیع اسلام نشسته اند و منظور و نظر قوه دوست کرورد ملت اسلامند و نگاه میکنم طرف دیگر مجلس نمایندگان جوانان ملت ایستاده اند همه امیر زاده و شاهزاده و اعیان و اشراف حاضرند که خونهای صاف خود را در حفظ این اساس مقدس بریزند پس باید با این دو قوه و قدرت ملاحظه سکرد و موازنه نمود و اسباب سعادت این ملت را فراهم آورد و این ملت میگویند که باید قانون اسلامی که سالها معطل بود و مجری نمیشد حالا مجری شود چیز دیگری نمیخواهند پس شما وزراء نگاه کنید باین قوه ملت و ببینید که می توانید سعادت این ملت را فراهم کنید قبول کنید کارهای خود را و آنچه لازمه سعی و کوشش در خدمت نمودن بدولت و ملت است بنمائید.

آقای حاج امام جمعه - همان طوریکه آقای تقی زاده از ملت اظهار امتنان کردند مهم می خواهم که از ایشان تشکر کنم و يك چیزی از این ملت نجیب دیدم که کمال باشاقت را از آن داشتیم و دارم و آن این است که همه روزه فریب ده هزار جمعیت یا کمتر یا بیشتر در اینجا حاضر بودند و غالباً از خارجه میدیدیم که بشما شامی آمدند با این وصف این جمعیت يك سیلی يك نفر تزدند و با تمام مردم با کمال نجابت و مراقت رفتار کردند و العنق جا دارد که بگوئیم ملت ایران خیلی متمدن و نجیب و قابل همه قسم سعادت هستند.

صدیق حضرت - در کمیسیون فوق العاده که در این چند روزه تشکیل یافته بود مذاکره شد که مدالی برای این جوانان که با اسلحه حاضر شدند و شب و روز در اینجا زحمت کشیدند ترتیب دهند و محض افتخار و امتیاز بایشان داده شود خوب است زودتر فرای در اینکار بگذارند رئیس - بسیار خوب لازم است.

حاجی میرزا آقا - قرار شد يك مجلس در دربار با حضور حجج اسلام و وکلا و سفرا منعقد شود روز آنرا مین بفرمائید. (گفتند پس فردا معین شود)
رئیس - مشیر الدوله میگویند اگر پنجشنبه معین شود اسباب فراهم تر است (گفتند اسبابی لازم ندارد عاقبت قرار در پس فردا روز سه شنبه شد)
(مجلس ختم شد)

مذاکرات روز سه شنبه ۱۸ شهر دی القعدة الحرام

دارالفتوای ملی
تمام اعضاء و اجزاء مجلس که مرکب از آقایان حاجت آیین و سایر علمای اعلام و جناب رئیس و وکلای معترم با کارگزاران کمیسیونها بودند حاضر و با کمال متانت مردم را پراکنده و مطمئناً همه را بر رفتن منزل خود و باز نمودن درگاه امور و تشریح فرمودند لایحه اطاعت نمودند

فصلی مجلس را غلوت گرفته ولی بعضی از لجنهها بواسطه آیین که تدارک ماندن شب را دیده بودند هجالت امشب را در آنجا بیخونند دارند .

یکساعت بشروب موقتی علنی منعقد گردید جناب رئیس اظهار داشتند میخواستیم یک عرض مختصری خدمت آقایان و کلاه محترم بنمایم و آن این است که روز پنجشنبه را قبل از ظهر عازم مجلس مقدس شده عموماً حاضر باشند که اول ظهر مجلس منعقد گردیده و تکلیف رفتن دربار معین خود و جناب ملاه الدوله هم تلگرافی نموده و از حضرت آقایان و کلاه وسایرین اظهار تشکر و امتنان نموده خواهش کرده اند که اجازه بدهند از همانجا بروند در کبیسون چنین صلاح دانسته اند که فعلاً تشریف آورده بعداً اگر خواستند تشریف ببرند مجدداً عازم شوند .

مذاکرات روز ۵ شنبه

۲۰ شهر دی القعدة الحرام

دارال شورای ملی

رئیس - در واقع ما کلاهی مجلس از آقایان مجاهدین فزون که در تحت ریاست جناب آقا میرزا سید حسن تشریف آورده اند خیلی تشکر باید داشته باشیم و در حقیقت خیلی هم زحمت کشیده اند ولی گمانم نیست که انشاء الله دیگر محتاج نباشیم زیرا که کار بیک درجه اصلاح شده و اگر هم فی الجمله مواضعی باشد آن هم در این دوروزه انشاء الله اصلاح خواهد شد و عقیده بنده اینست که انشاء الله پس از رفع سختگی و دیدار دوستان تشریف ببرند

آقای سید عبداللّه مجتهد - در حقیقت همین طور است کمال تشکر و امتنان را همگی از زحمات و خدمات ایشان داریم و آنچه لازمه دینداری و هواخواهی این اساس مقدس بوده نموده و بنمایند انشاء الله امید است که بهره و نتیجه کامل ببرند .

میرزا حسین طیب - عموم اهالی قزوین خیلی متضرر و متشکرتند که پیشقدم شدند در این امر و تا آخر قطره خون خودشان حاضرند برای حفظ این اساس مقدس یعنی در حفظ حقوق خودشان .

آقای سید عبداللّه مجتهد - همه از ایشان ممنون و متشکرتند و خداوند بایشان توفیق و تائید بدهد .

(در این موقع جناب قاضی نطق مهیج و بلینی در اظهار همراهی و جانفشانی در حفظ استقلال مجلس مقدس و کلاهی مظلوم و وطن خود از طرف حضرات مجاهدین خصوصاً و بزبان صوم ملت نمودند .)

حاجی امام جمعه - در این چند روز دیدیم اسباب ابدواری را برای خود که رو برتری میرویم و این را مشاهده کردیم در هر چیز اختلاف است بین مقلد الا در بیک چیز که تمام مقلد از صدر اول تا کنون تماماً متفق بوده و گفته اند و آن اتحاد ملت است اثر این امر را امروز ما دیدیم که ملت بیک آتم مختصری که احساس کرده اتفاق گرفته و بعضی که این اتحاد پیدا شد مایه امیدواری ترقیات فوق العاده است بیخود مقلد ما همان حال

صدر اسلام است که روز بروز مزید قوت و مایه ترقی است و امیدواریم از این اتحاد ترقیات فوق العاده نمایم در این هوای سرد که آقایان مجاهدین قزوین با این صدمات آمده اند همین مطلب صدق مرایض مرا معلوم میدارد و تشکرات صمیمانه خود را از اقدامات ایشان اظهار میدارم و امیدوارم که این اتفاق و اتحاد روز بروز بیشتر و محکم تر شود .

وکیل الرعایا - اگر صلاح میدانید اوقات مجلس متدیس را بدون تردید معین فرمایند که بدون تاخیر منعقد شود و نباید بیشتر با استجمام این مسئله افزود که خیلی کار های عقب افتاده داریم .

رئیس - بلی صحیح است در حقیقت مجلس ده روز است که تعطیل است ولی قصوری از طرف مجلس نبوده انشاء الله از روز شنبه باید جداً مشغول کار شویم که انشاء الله امورات پیشرفتی حاصل نموده اصلاح گردد .

وکیل التجار - استدعای بنده این بود که چون یک تجدید وضعی و حالی از برای و کلاه ملت و تمام کارها پیدا شده همین طور که فرمودند اریس فردا ما هم وضع مجلس را تجدید کنیم .

ترتیبی که از برای اوضاع داخلی مجلس و خارجی آن نوشته و معین شده مرتباً بدون تردید عمل کنیم و جلو برویم و فراموشی را فراموش کنیم و بنده ها انشاء الله کارها بطور صحیح و بدون ملاحظه مجری شود .

رئیس - البته همین طور است انشاء الله مرتب و صحیح خواهد شد .

آقای میرزا سید محمد مجتهد - جناب آجودان باشی و ظهیر السلطان و دیگران از امیر زادگان محترم که دوازده نفر هستند و ریاست و ضمانت تفنگداران ملی را قبول کرده اند در حقیقت خیلی زحمت کشیده اند و ضمانت سایر تفنگدارها را بعهده میگیرند و استعفا میکنند که مجلس هم این مسئله را امضا نماید .

رئیس - البته همین طور است که میفرمایند ایشان هم اقتضای و شرف از دیگران بیشتر تحصیل کرده اند آجودان باشی که در واقع آجودان باشی هستند ولی سایرین هم زحمت کشیده اند که نمی شود فردا فرد اسم برد اما آن مستحفظین مجلس علیحده هستند که انشاء الله از روز شنبه شروع بترتیب آن خواهد شد اینها هم البته از برای جان بازی حاضر شده اند و اسمشان در تواریخ ثبت خواهد شد و در موقع لزوم حاضر خواهند بود .

آقای سید عبداللّه مجتهد - البته هر کس مسلمان است باید چنین عهدی بنماید و امتحانی بدهد برای حفظ بیضه اسلام علماء و عموم و کلاه کمال رضایت مندی و تشکر را از زحمات ایشان دارند .

آقای میرزا ابوالحسن خان - اینها یک افتخاری تحصیل کرده اند که فوق آن برای هیچ کس میسر نیست بالاترین افتخارها این است که از بدنه مشروطیت تا کنون اگر چه معلوم نبود ولی

بهمت این جوانهای غیور بتمام عالم ثابت کردیم که ما قابل این در گرانها بودیم و این نشد مگر بواسطه جان بازی و فدائاری اینان خداوند ایران و ایرانیان را زنده بدارد .

عیش السلطان - کوراً مقصد آفای حجة الاسلام این بود که چون جناب ظهیر السلطان و آجودان باشی ابتدا حاضر شده و موسس این اساس بوده اند و در واقع جلی رحمت کشیده اند میخوانند که ریاست این تفنگدارها را و کلاه این دوازده نفر بدهند (در این موقع از طرف آجودان باشی و سایرین اظهار شد که ما بسر بازی مجلس فقط اقتضای داریم .)

رئیس - همه اینها زحمت کشیده اند در حقیقت ما از همت ایشان کمال تشکر را داریم و نمیشود یکی را اسم برده و زحمت کشیده اند .

آقای میرزا سید علی نقی - ایشان در مقام حفظ اسلام و ملیت مصداق بیجا صدون فی سبیل الله و لایضا فون او ملامت رافع شده اند و از هیچ چیز حتی بلبل جان مضایقه و فرو گذار نکردند ظاهراً مقصدشان اینست که آفای حجة الاسلام فرمودند اینست که این شرافت و افتخاری را که حاصل کردند بتصدیق مجلس مقدس و تسویب و کلاه رسیده متضرر شده مباحثات نمایند .

رئیس - بنده هم عرضی دارم در حقیقت اینها بتمام ملل معلوم کردند که ایران سزادار و دارای این مرتبه هست و اهلیش قابل و لایق این نعمت بوده و هستند ولی میدانید که تمام ولایات امروز هرج و مرج شده و مقصداری از مالیات وصول نشده در این صورت نباید ملت با دولت اتحاد کنند و انشاء الله دولت هم با ملت اتحاد نموده رفع این هرج و مرج که مدتی است طول کشیده بشود و نظم واقعی برای مملکت حاصل آید .

آقای سید حسن تقی زاده - این که گفته میشود که هرج و مرج است بنده تصدیق ندارم که هرج و مرج باشد این انقلاب ملی است بهوا خواهی مجلس و این هم که گفته شد نباید خیلی طول کشیده باشد صحیح است ولی در هر مملکتی که انقلاب ملی شده خیلی طول کشیده و اشخاصی که استهزاء میکردند که ما باسم تلگراف کسار میکنیم بحمد الله معلوم کردیم که آن طور نبود از این انقلاب و هیجان ملی که امروزه هست و اسمش را هرج و مرج گذاشتند معلوم گردید که ملت میتواند حفظ حقوق خود را نماید من یک واسطه برای رفع این هرج و مرج پیدا کردم و آن تئیه چند نفر اشراذ است و من دیروز در حضور و کلاه گفتم با هیئت جدید وزراء که در حقیقت این طرف بودن دولت با ملت و اصلاح نمودن و رفع این فائله را که نقض قانون اساسی بود می خواهند بنمایند بدو چیز می شود یکو ظاهری و آن مبادله سکلام الله بود که شده و یکی مادی آن هم مواد صلح نامه است که باید تمام اینها بعمل بیاید نه فقط لفظ باشد و من می خواهم امتحان